

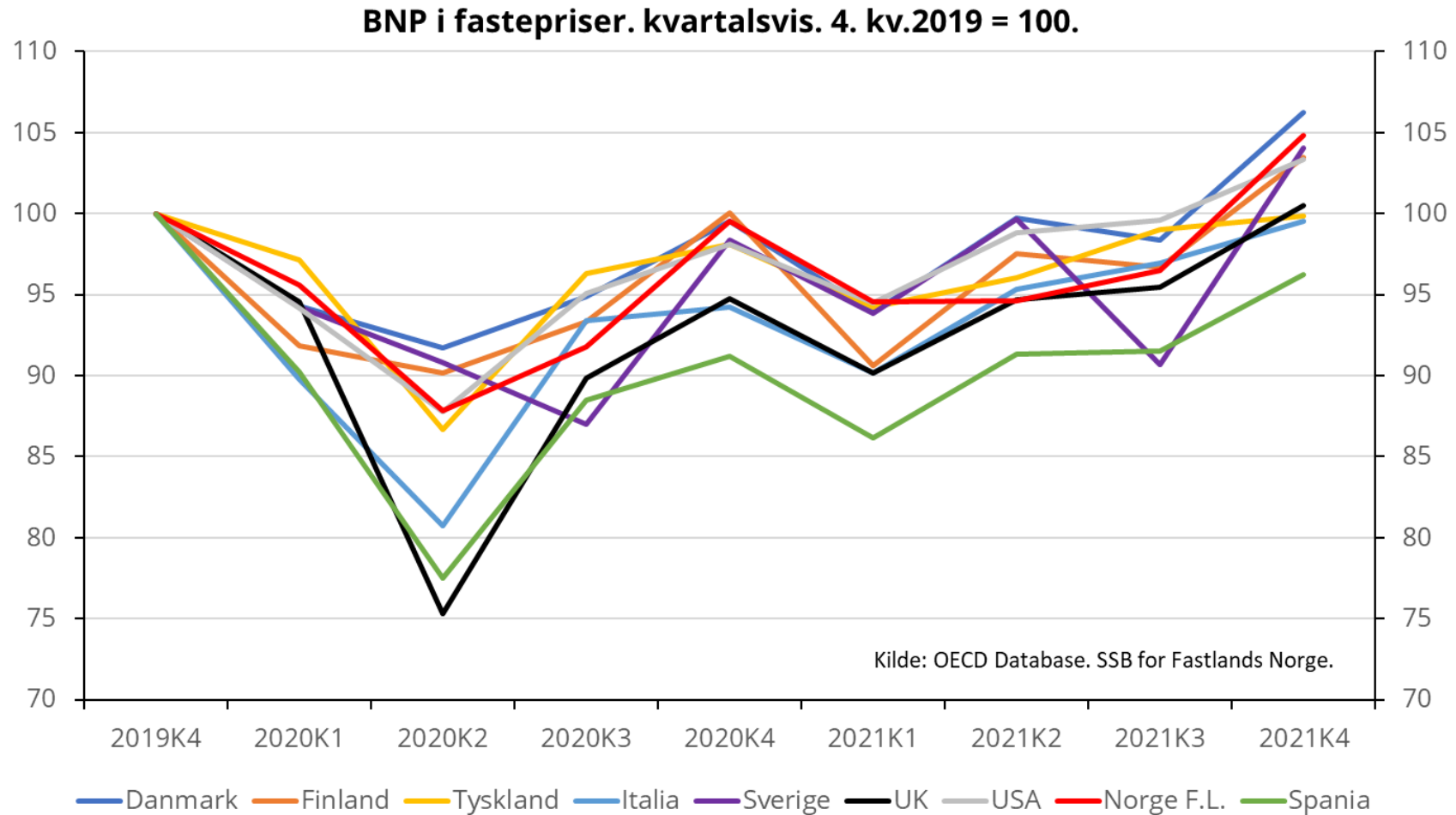

Konjunkturutsiktene våren 2022

Roger Bjørnstad

10. mai 2022

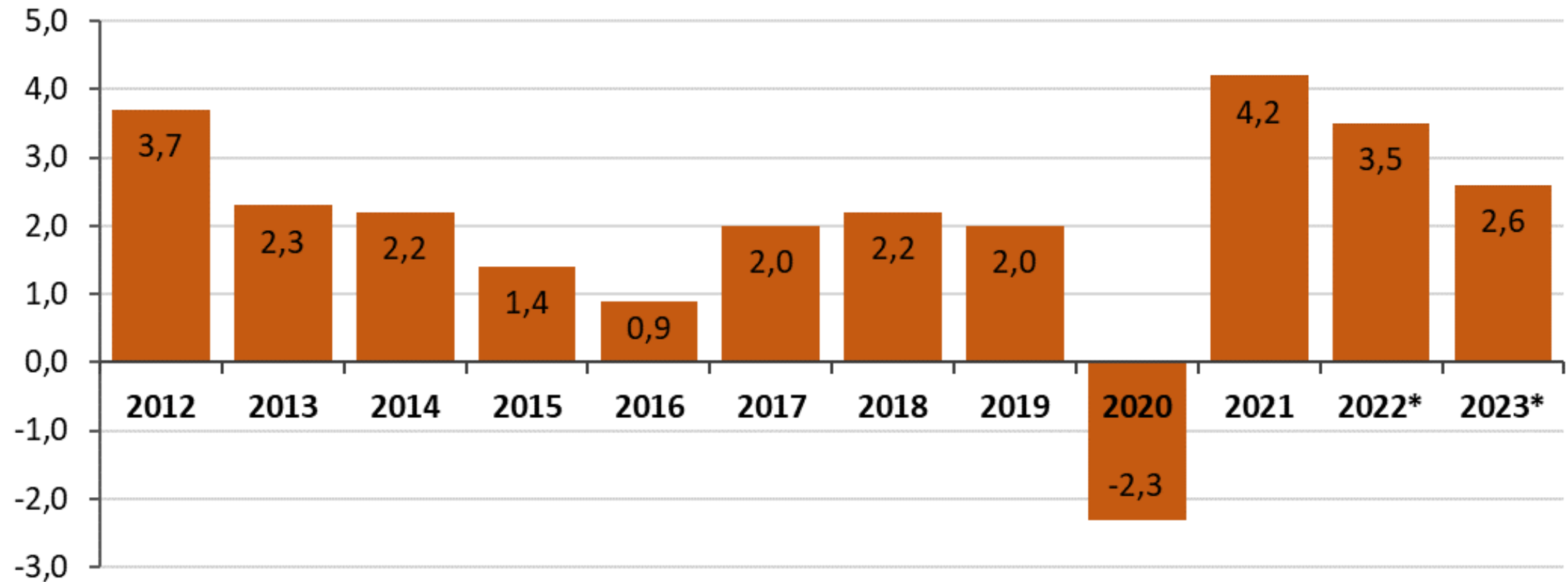
Norge har klart seg bedre enn de fleste

Veksten fortsetter

Realvekst i pst., BNP Fastlands-Norge

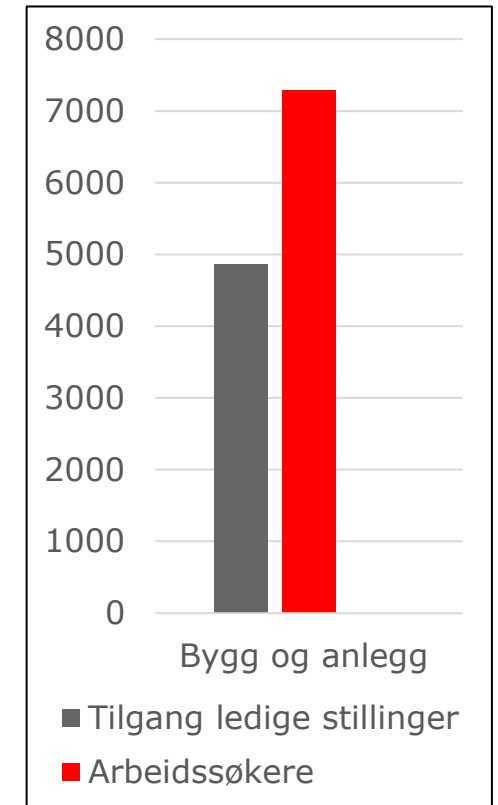
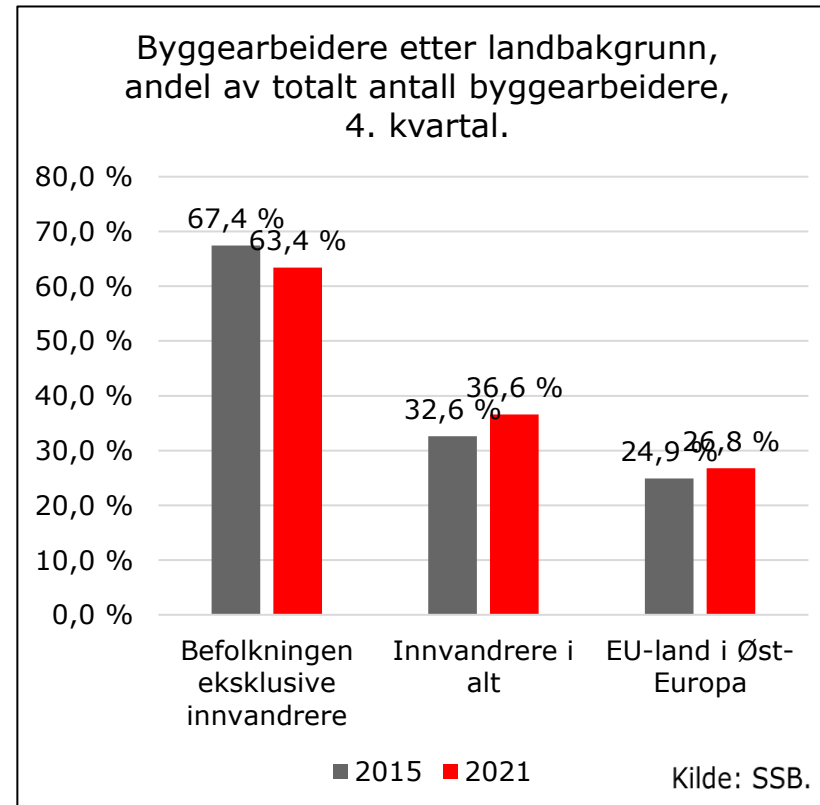
Kilde: Nasjonalregnskapstall fra SSB. *2022 og *2023: anslag fra LO

Nærmere om Bygg og Anlegg: høy aktivitet, men svakere utsikter

- Gode ordreserver etter pandemien, men salget av nye prosjekter har hatt en kraftig brems. Oppdragsmengden i bygg- og anleggsnæringen vil trolig falle på litt lengre sikt.
- Blant anleggsbedriftene er inntrykket at de største aktørene klarer seg bra, men at ordreinngangen er svakere hos de mindre aktørene.

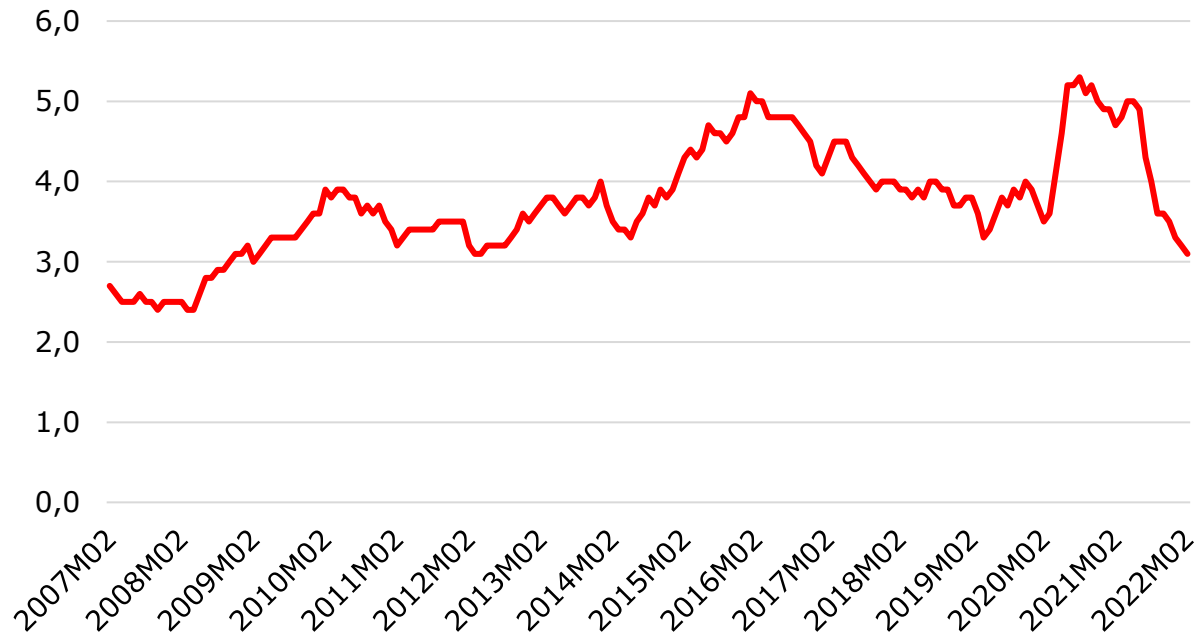
Forklaringer:

- Den kraftige prisveksten på innsatsvarer som for eksempel tre, betong og stål
- Renteoppgangene demper etterspørsel
- Vedtatte prosjekter blir utsatt

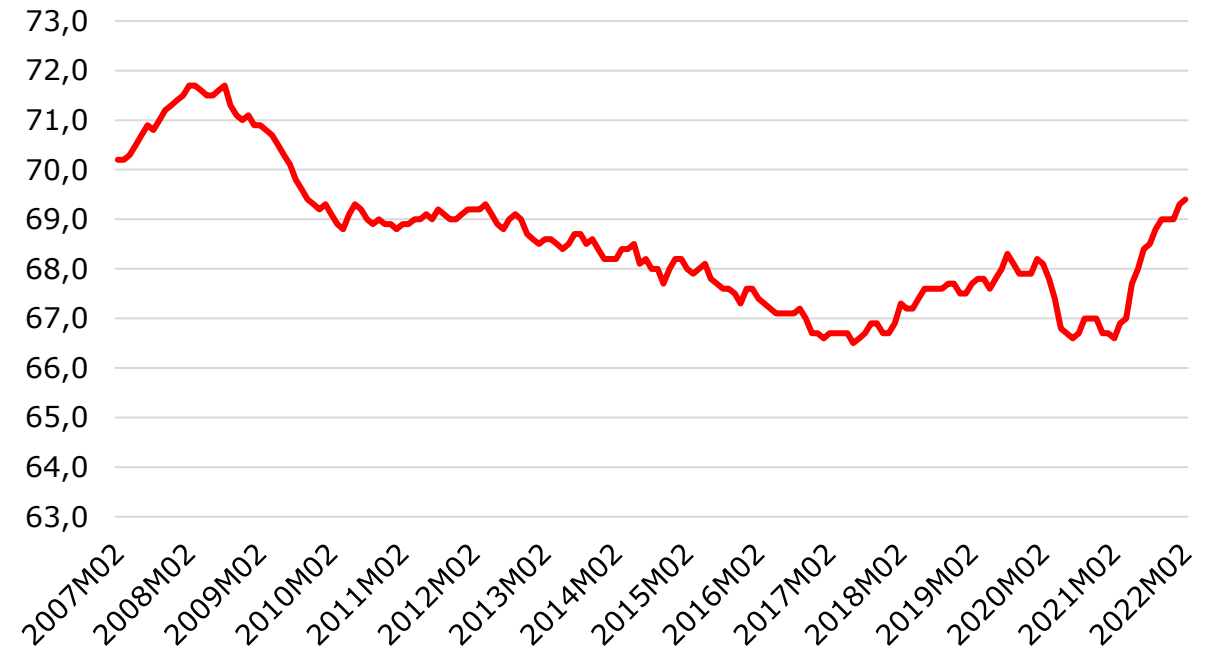

Laveste arbeidsløshet på 10 år, høyeste sysselsettingsrate siden 2009

Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken (AKU), 15-74 år, brudd- og sesongjustert

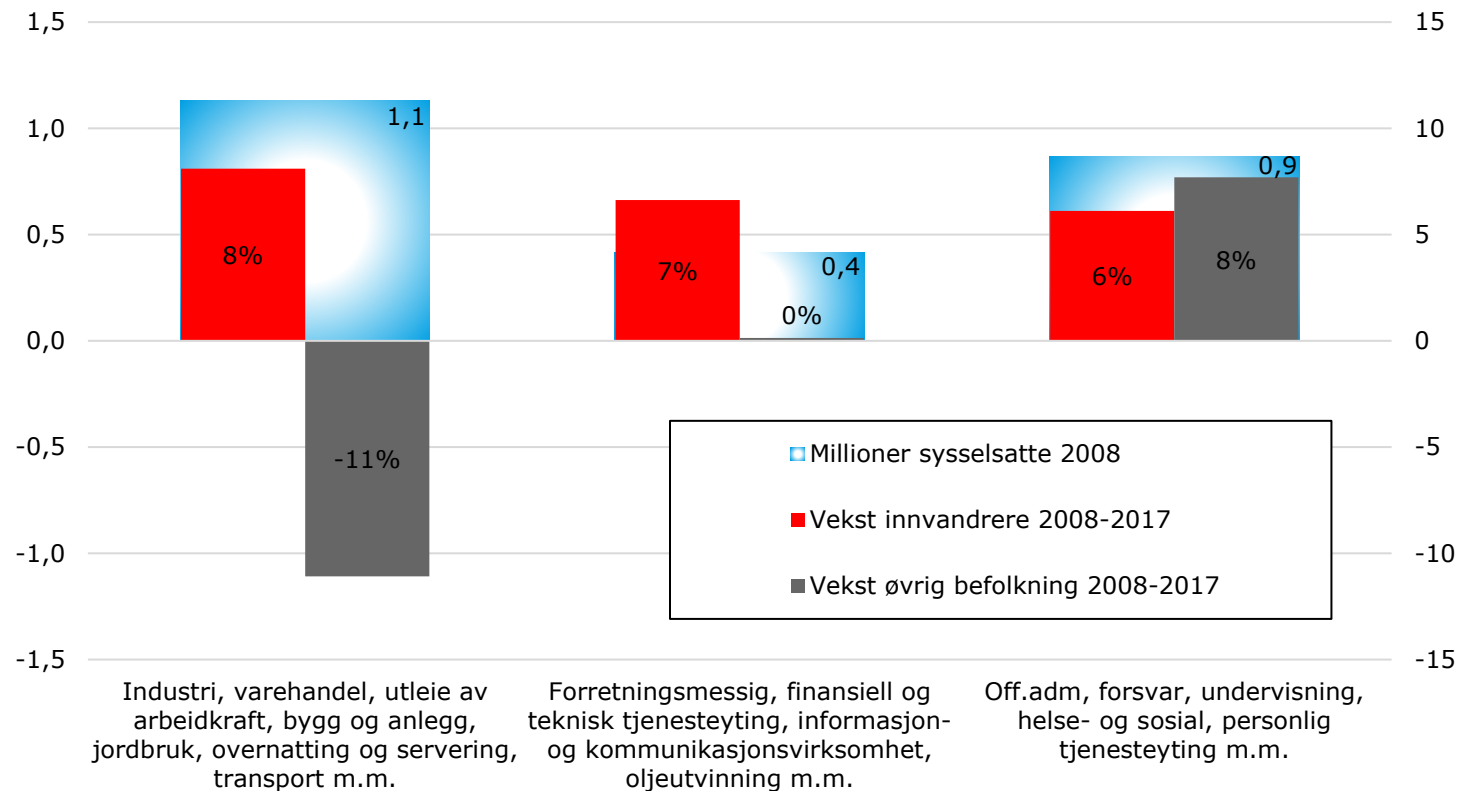
Sysselsatte i prosent av befolkningen (AKU), 15-74 år, brudd- og sesongjustert

Kilde: SSB. Arbeidskraftundersøkelsen, månedstall, 3-månders glidende gjennomsnitt.

Utskifting av norskfødte

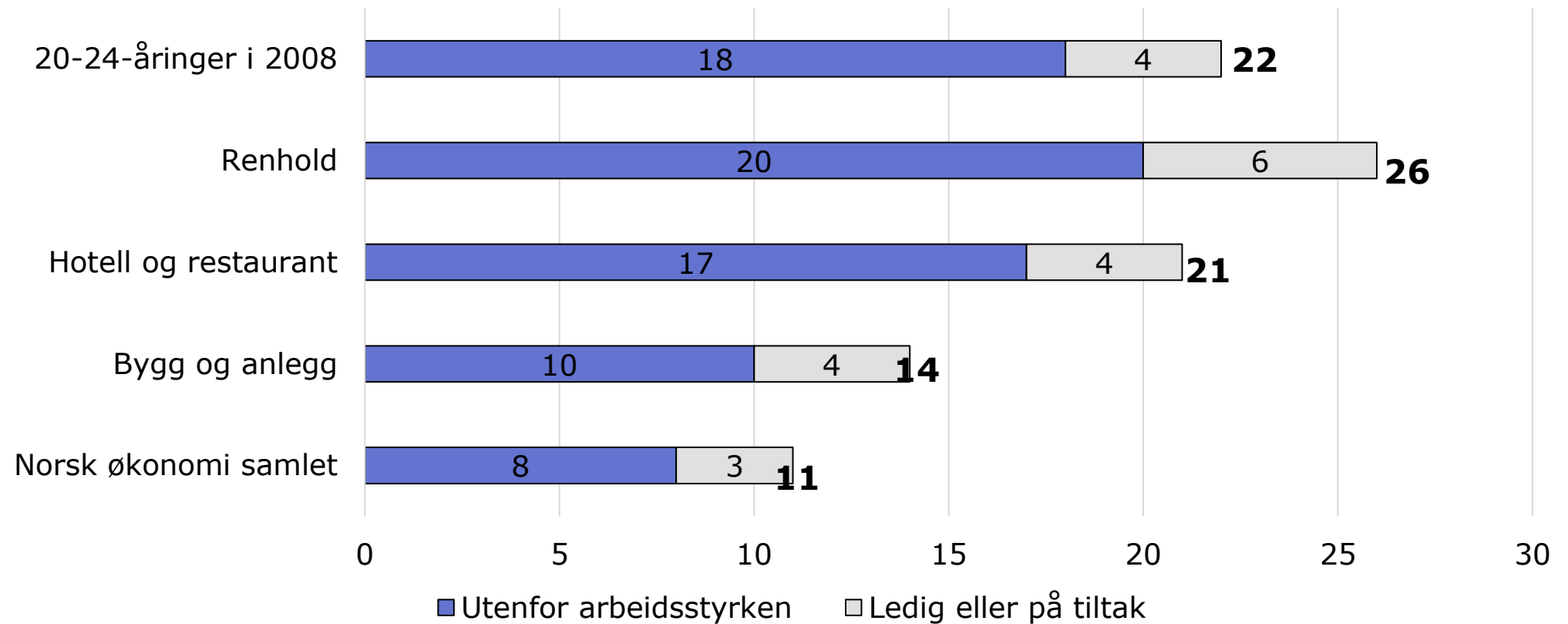
Sysselesettingsvekst 2008-2017 i pst. av total sysselesetting i 2008

- 60% av utskiftingen av sysseleatte i næringene til venstre i figuren, skyldes at utenlandsfødte har 15% lavere lønnsnivå enn norskfødte (sosial dumping, Berg et al., 2016)
- I virkeligheten er todelingen kraftigere, fordi lavlønnskonkurransen har smittet til norske lønninger
  - Uten slikt smitte, ville utskiftingen vært sterkere

Hva har skjedd med de som er fortrenget?

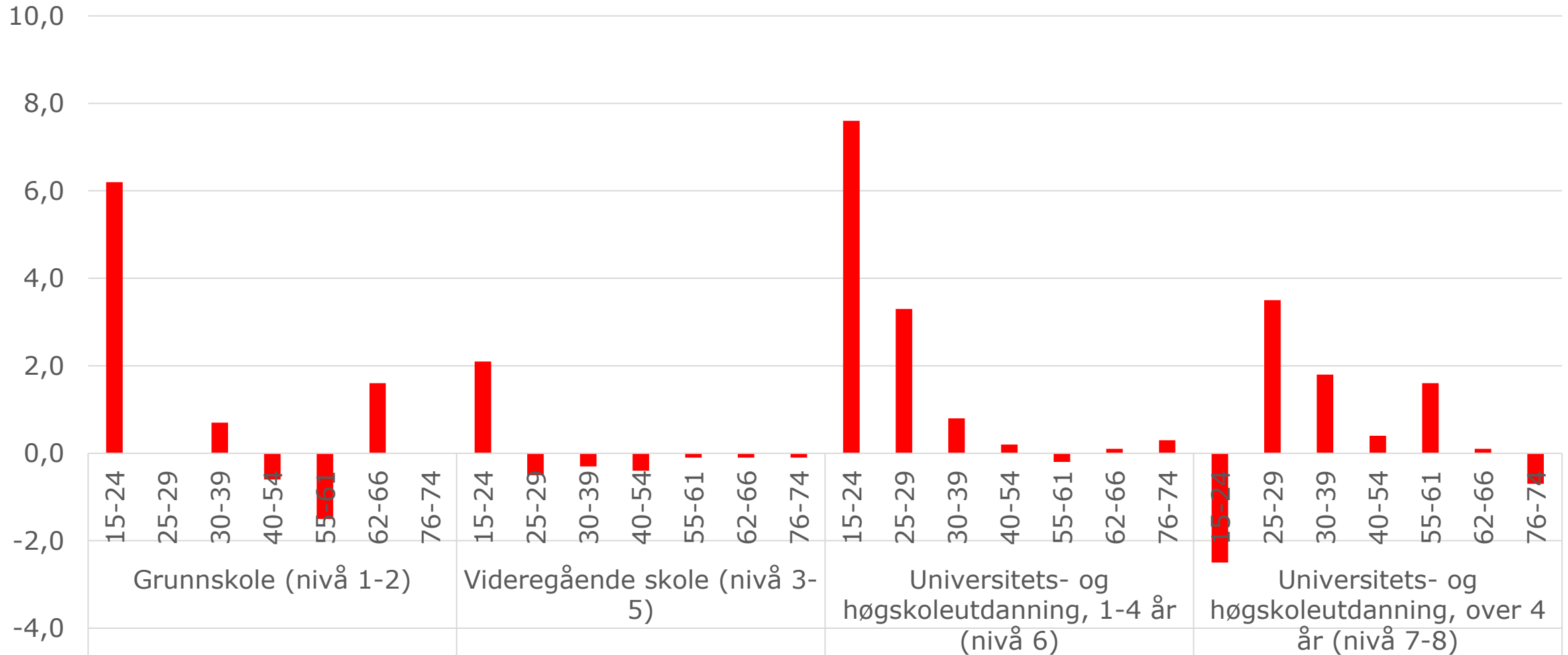
Arbeidsmarkedsstatus i 2012 for sysselsatte i 2008 i %. 25-64-åringer

Særlig vekst i inkluderingen av unge

Syssestetingsøkning i prosentpoeng etter utdanningsnivå, fra 2019-2021, 4. kvartal.

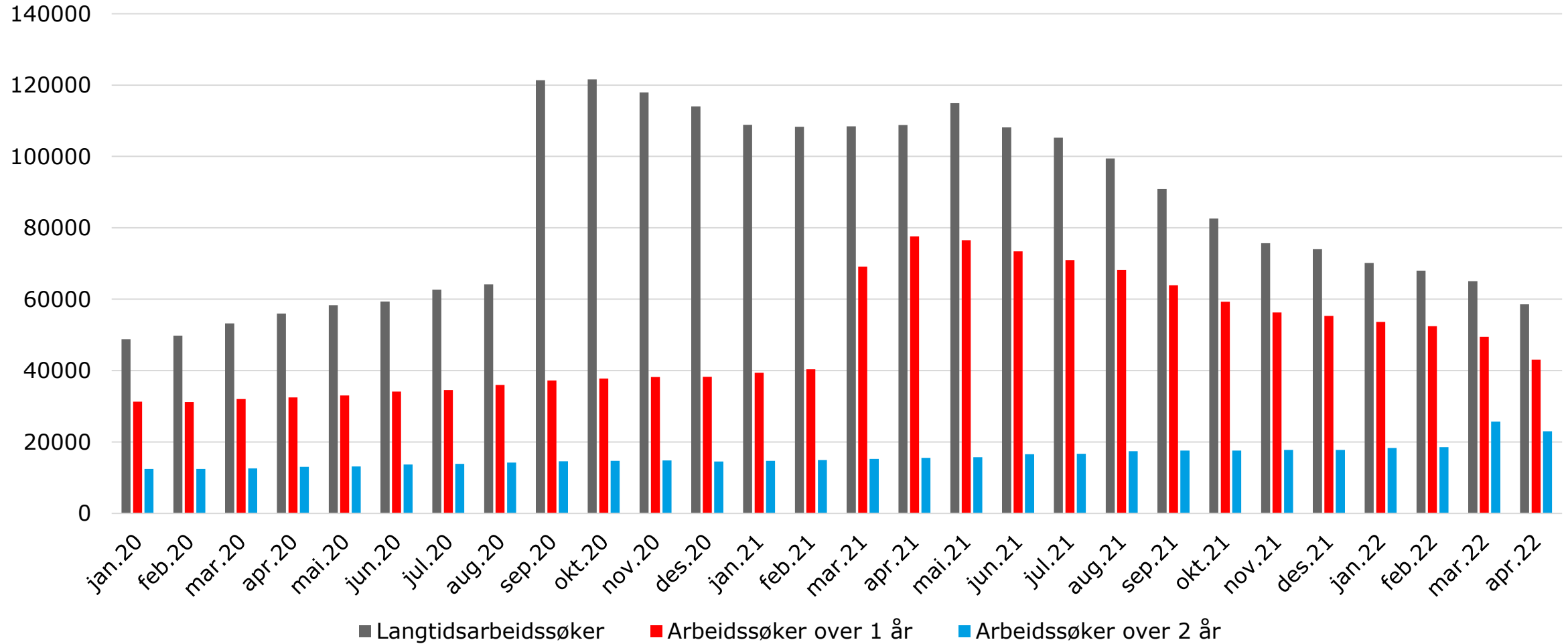
Kilde: SSB

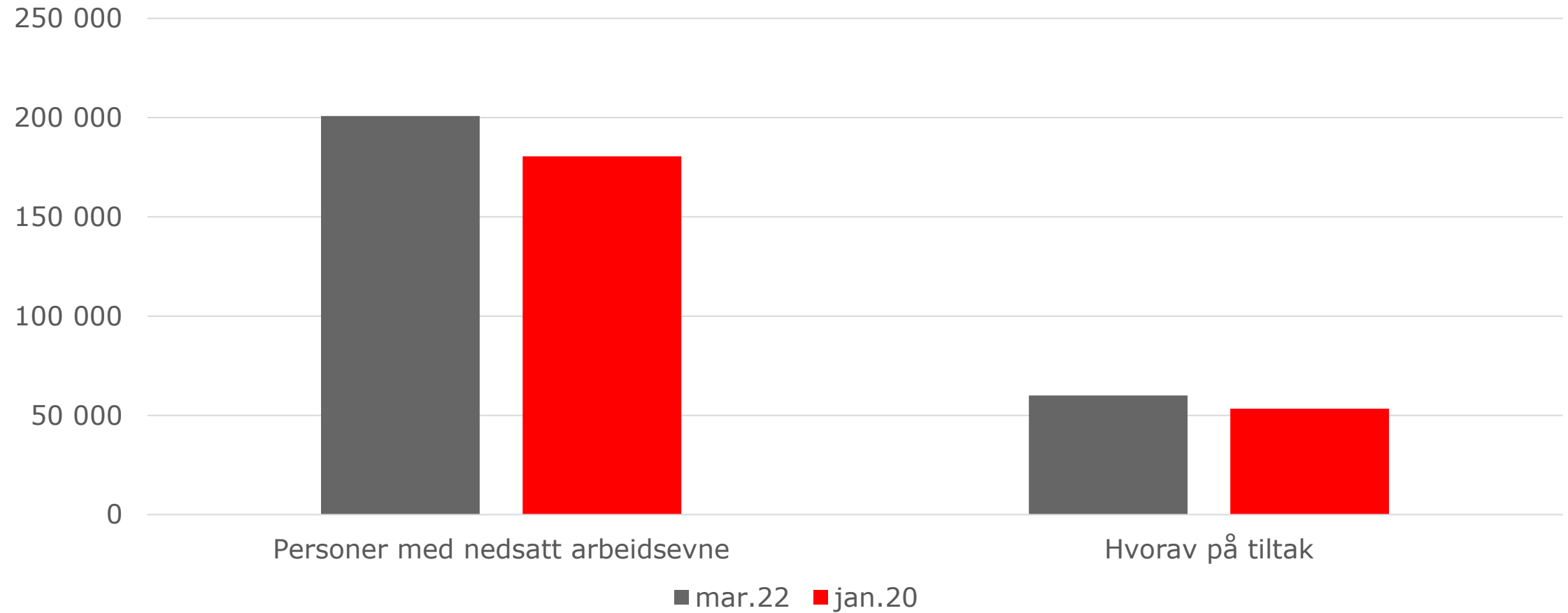
Videre inkludering er tyngre

Kilde: NAV. *Arbeidssøkere med varighet over 6 måneder.

Over 200 000 med nedsatt arbeidsevne

Kilde: NAV

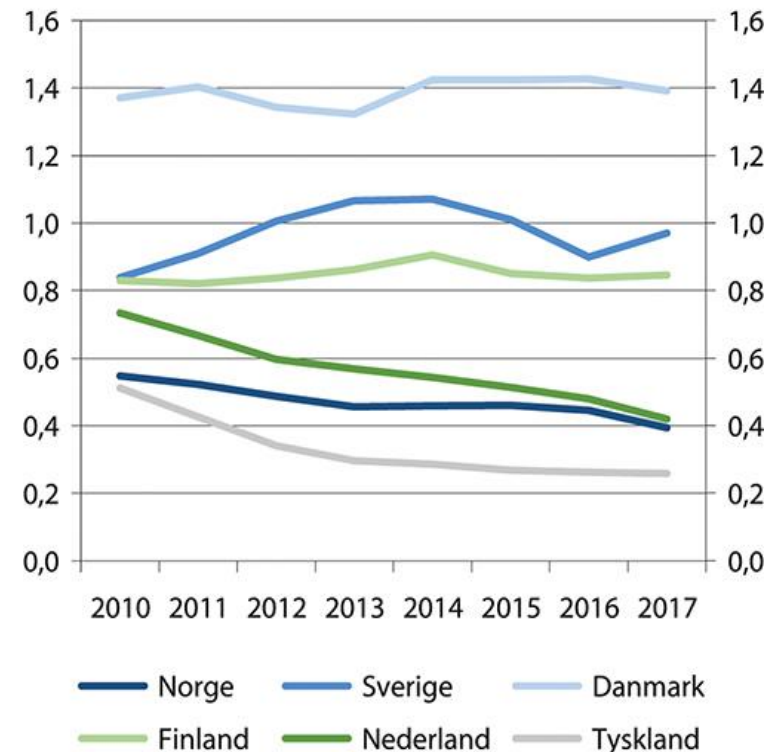
Mer aktiv arbeidsmarkeds- og kompetansepolitikk

- Økte ressurser til NAV for tettere oppfølging av brukerne
- Flere og bedre arbeidsmarkedstiltak (opplæring/utd., lønnstilskudd, kvalifiseringsprogram, bransjeprogram, tiltak etter inspirasjon fra «Møller medvind», «Vi inkluderer», «Trøndelagsmodellen»...)
- Ny forbedret ungdomsgaranti
- Supplere NAV gjennom økt bruk av arbeidsinkluderingsbedrifter og regionale karrieresentre

Arbeidsmarkedspolitikken hånd i hånd med arbeidslivspolitikken

Bedre koordinering arbeidsmarkeds-, helse- og utdanningspolitikk

Utgifter til arbeidsmarkedstiltak
Prosent av BNP

Kilde: Eurostat

Sosial dumping i revers, hvordan få de ekskluderte tilbake?

To grep

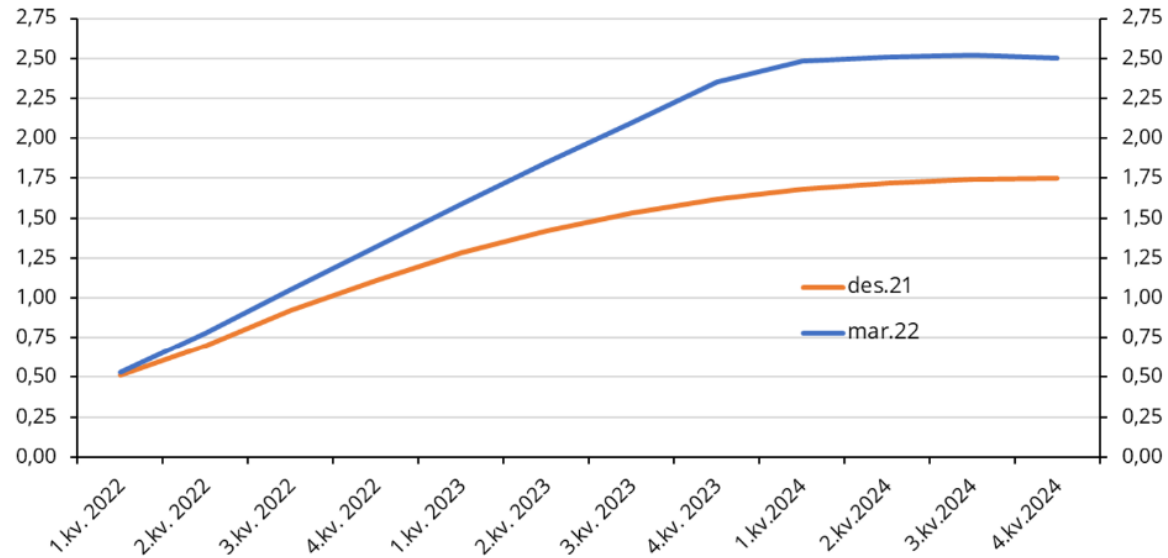
1. Vri innsatsen

Arbeidsmarkedspolitikken må vris mot de som står lengre unna arbeidslivet

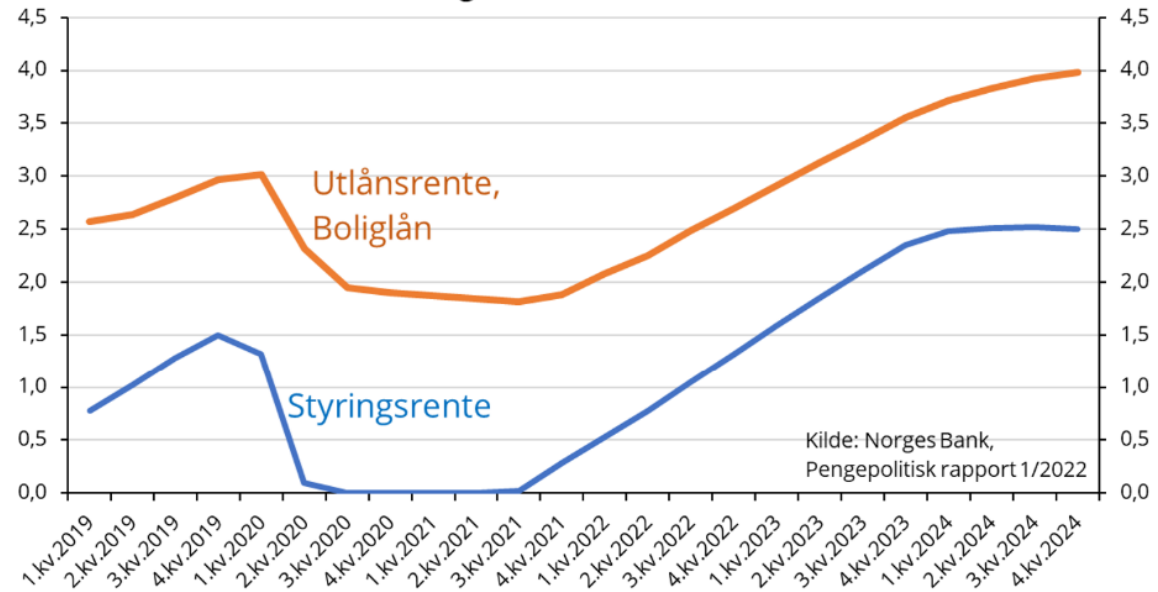
2. Ikke kvel oppgangen

Hindre unødig renteøkning som også binder statsbudsjettet

Styringsrenta, Norges Banks rentebane

Norges Banks rentebane

Per Borten vant valget i 1965 ved å love full sysselsetting uten høy inflasjon. Han ga jobben til forskningssjef i SSB, Odd Aukrust

“

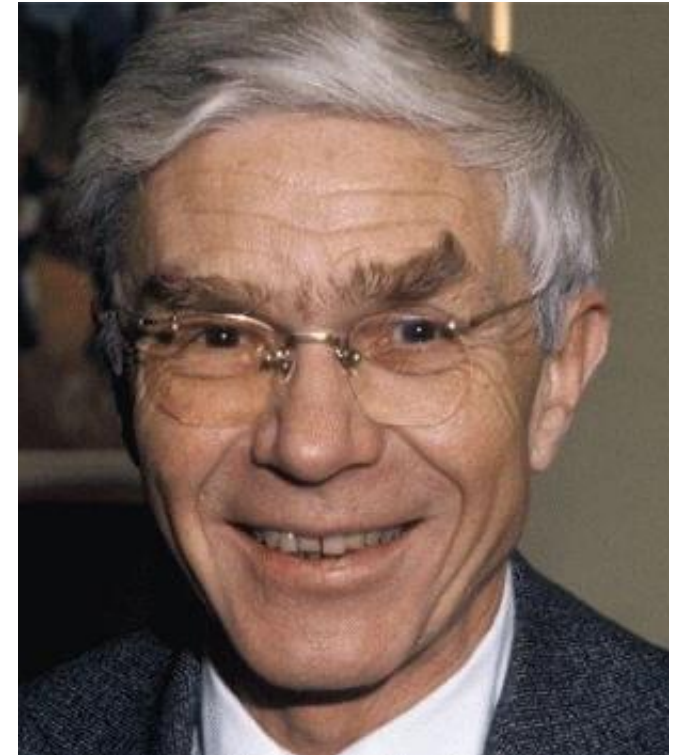
Lønnsnivået må være langs hovedkursen.
Hovedkursen er trendene i den innenlandske lønns- og prisutviklingen som gir

1. Normale eierinntekter i konkurranseutsatt industri, og

2. Normalt forhold mellom lønnsnivået i tjenestenæringene og lønnsnivået i industrien.

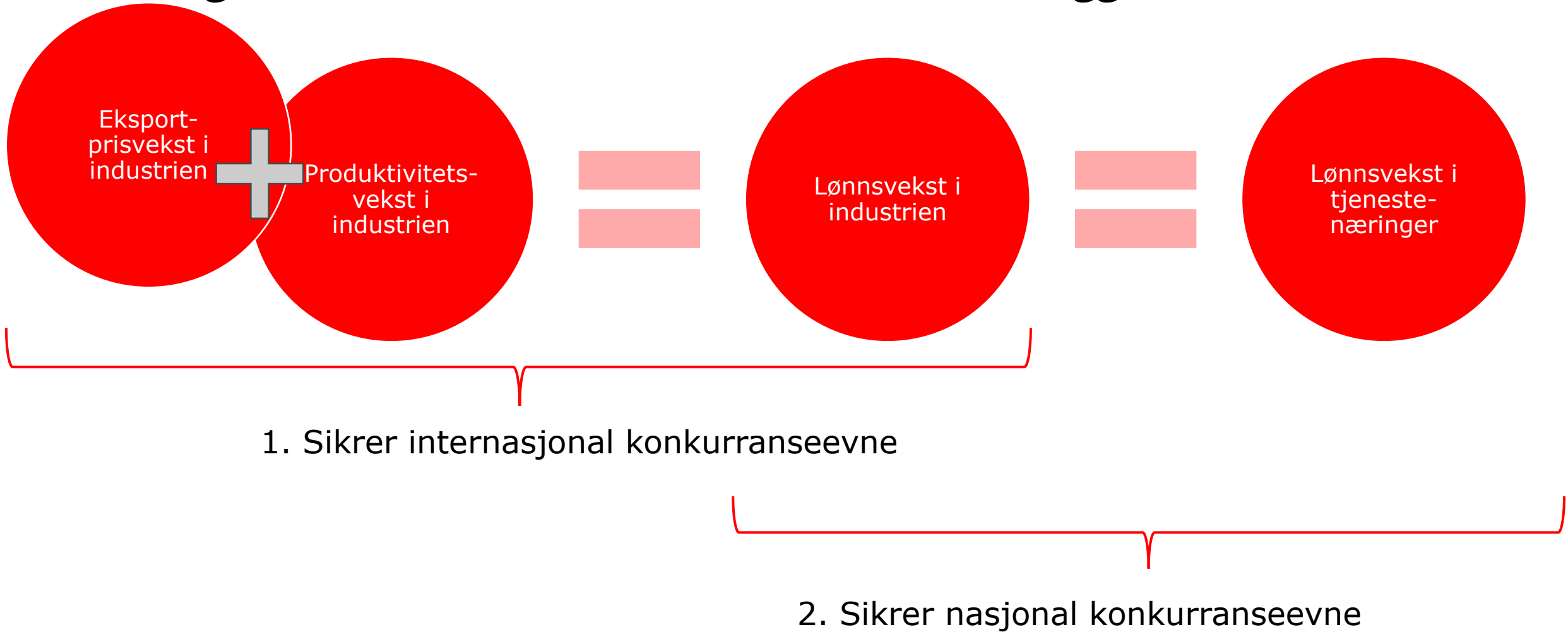
Aukrust-utvalget, 1966

”

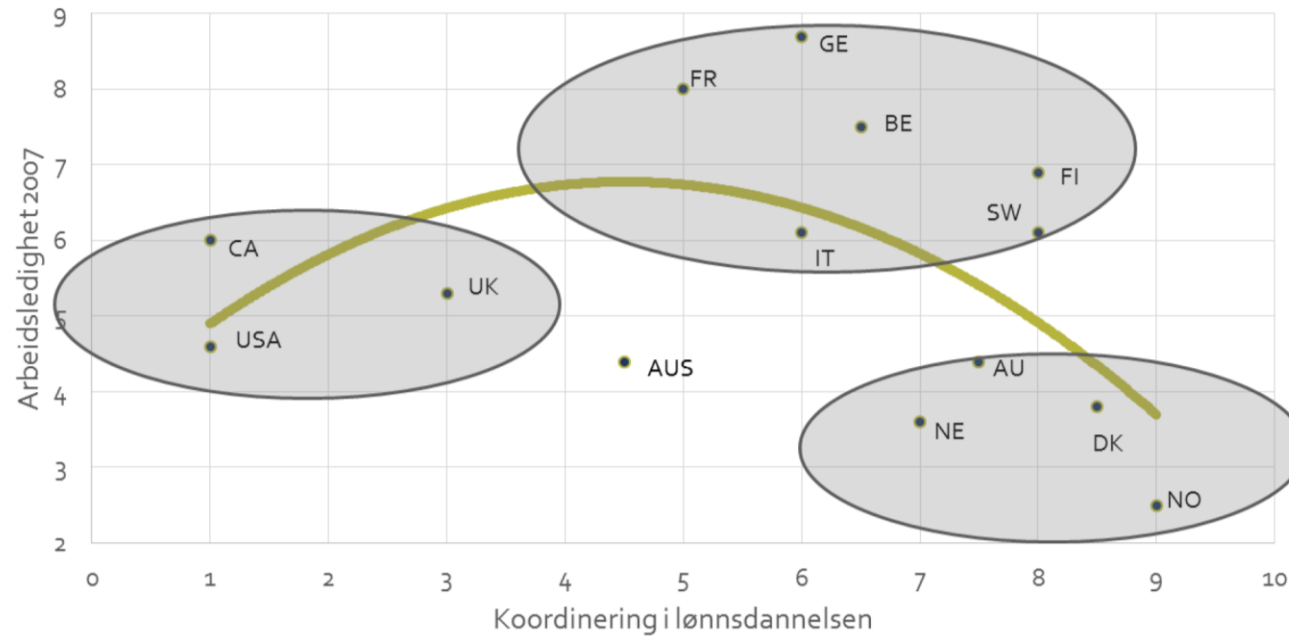
Odd Aukrust, 1915-2008

Frontfagsmodellen sikrer konkurransevnen i begge markeder

Koordinert lønnsdannelse gir lav ledighet

Figur 9: Sammenhengen mellom ledighet i 2007 og koordinering i lønnsdannelsen

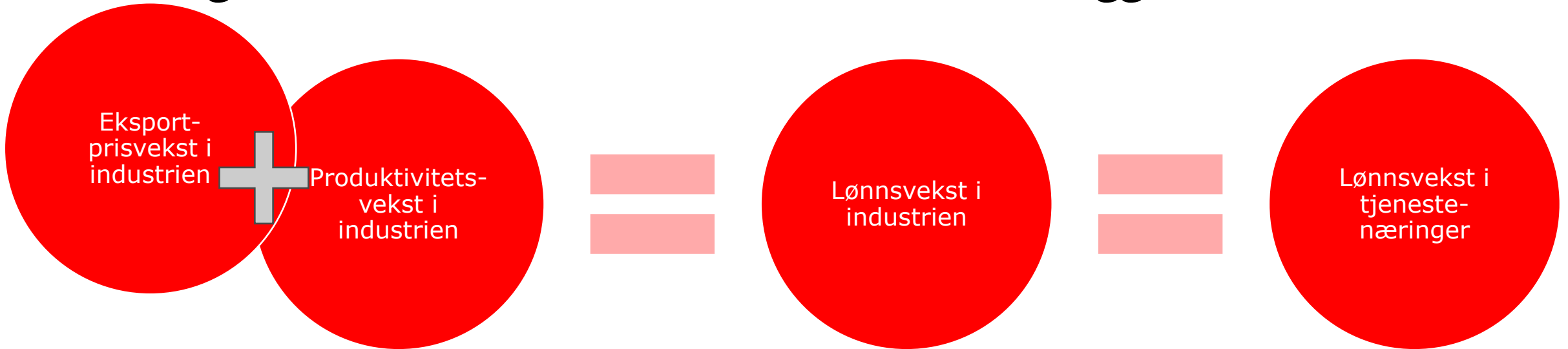

Kilder: Koordineringsindikatorerne er de samme som i Barth og Moene (2000). Standardiserte ledighetsrater fra OECD for 2007.

Faksimile fra Bjørnstad mfl. (2017), Samfunnsøkonomisk analyse

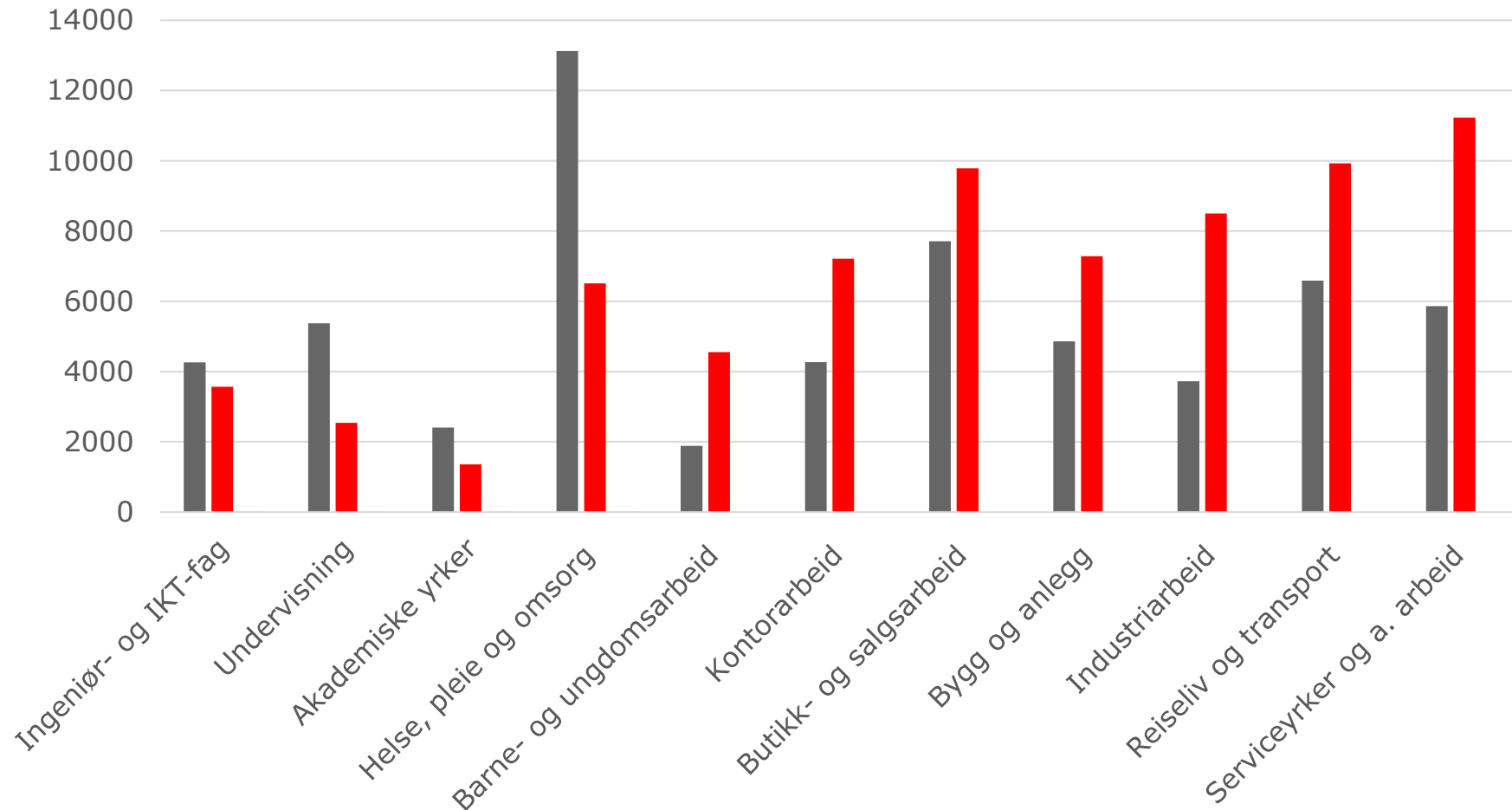
Frontfagsmodellen sikrer konkurransevnen i begge markeder

Hverken høyt press i økonomien eller høy prisvekst slår ut i lønnsvekst når lønnsdannelsen virker etter hensikten

- Derfor kan vi ha full sysselsetting
- Ingen grunn for streng inflasjonsstyring og renteøkninger for å bekjempe importert inflasjon

Tilgang ledige stillinger og antall arbeidssøkere, mai 2022.

Kilde: NAV

■ Tilgang ledige stillinger ■ Arbeidssøkere

Takk for meg

Roger.bjornstad@lo.no

T: 974 11 001